

hmeljar

**GLASILO HMEJARSKE
ZADRUGE z o. j. v ŽALCU**

ŽALEC, DECEMBRA 1951
Leto VI. Štev. 10

*Zdravja v hiši in hlevu ter dobro
letino v letu 1952
želijo združnikom*

Upravni in nadzorni odbor Hmeljarske zadruga
ter uredništvo „Hmeljar ja“

Nekaj pogledov na bodočnost našega hmeljarstva

Spet stojimo pred obnovo naših hmeljišč. Zato je dobro in prav, da natančneje pogledamo pogoje, ki bi bili za to pozitivni ali pa negativni, se pravi, ki bi pospeševali odnosno ovirali rast tega važnega izvoznega blaga.

Eno drži. Imamo že lepo število traktorjev, ki morejo izvesti rigolanje primernih zemljišč. Imamo lepo število motornih škropilnic, umetna gnojila so pa na potu.

Prišlo pa je vmes usodno vprašanje hmeljev, brez katerih v danih razmerah lebdi naše hmeljarstvo v zraku. Gre tu za količino, kakovost in ceno tega postranskega gozdarskega proizvoda. Prvič količina! Že več let se borimo za plan zadostne in pravočasne dobave hmeljev. Dobivali smo žal le polovične planirane kontingente in je bil marsikod hmelj v drugoletnih nasadih letos konec maja že meter in čez dolg, se je že prepletaval, ko so prihajale hmeljevke in je nastalo tako mnogo, mnogo nepopravljive škode. Drugič kakovost! Kljub oblastno odobrenim in jasnim uzancam smo dobivali lep procent za hmeljarstvo neporabnega drogova, ker se hmelj n. pr. ne ovija na »hmeljevke« debelejše v spodnjem koncu nad 9 cm. Tu ni mogoča nobena debata in ne more biti govora o kakšnih koli koncesijah. Letos so pa gozdarji v skrbi za obstoj naših mladih gozdov odločili, da bodo dodelili iz državnih in združnih gozdov LRS le 7000 kubičnih metrov hmeljev. V redu bi bilo za prvo silo. Toda oni pravijo, da bo od teh le 5000 kubičnih metrov smrekovih, ostalih 2000 kubičnih metrov pa jelovih hmeljev. Pa še cene! Še letos spomladi smo plačevali smrekove hmeljevke povprečno po 22.50 din, jelove pa po 18.25 din. Hmeljarji pa kljub temu niso hoteli prevzemati po tej ceni jelove hmeljevke ter je bila Hmeljarska zadruga primorana ceno za jelove hmeljevke znižati na 15 din. To nastalo izgubo je morala Hmeljarska zadruga kriti iz svojega. Sedaj pa so pogruntali neki usmerjevalci, da jih stane

ena hmeljevka 80—100 din. Pri tem pa so pozabili, da so hmeljevke le trebež gozdov, ki potrebujejo nego, torej postranski produkt. Kako pridemo hmeljarji do tega, da bomo v celoti nosili vse breme negovanja gozdov. Prav tako se nam zdi, kakor da bi kdo računal odpadle goveje kosti kot pljučno pečenko. Pa so dejali, ker nima LRS dovolj hmeljev, pojdite v Bosno po nje! Pa smo šli in videli krasne smrekove hmeljevke. Toda po 2 mesecih se zadeva dobave 500.000 hmeljev ne gane nikamor zaradi vprašanja delovne sile za posek in prevoz. Pa so krasne hmeljevke tudi na Pokljuki. Stop! To je pa resonančni les. Mi hmeljarji pač ne moremo napeljavati hmelja na rogoz.

Lahko njim, ki ne poznajo hmeljarstva, težko hmeljarjem, ko vedo, da doseže jelovka komaj polovico trpežnosti smrekovih hmeljev. Sedaj grozijo gozdarji hmeljarjem celo s pravnim pregonom na arbitražnem sodišču, če ne sprejmejo teh jelovk, češ plan sečnje zavirate, kakor da bi bilo dobro vsako krepelce, celo vrbovo za hmeljevko. Pravda o primernem drevju za hmeljevke je stara že stotine let in je ne gre na novo načenjati. Ves čas obstoja hmeljarstva v Savinjski dolini do okupacije so se dobile vedno dve jelove hmeljevke za ceno ene smrekove, pa še kljub temu so hmeljarji le vedno rajši prevzemali smrekove hmeljevke, vedoč, da si prihranijo polovico dela.

Hmeljarska zadruga vedno in povsod poudarja, da jelova hmeljevka ne predstavlja večje vrednosti kot polovico cene smrekove ter bi bilo nujno potrebno, da bi merodajni činitelji uvideli naše upravičene zahteve in končno določili ceno za jelove hmeljevke polovično ceno od smrekovih.

Na pristojnih forumih je sedaj, da pokažejo primerno uvidevnost do hmeljarstva, tega tako važnega vrela deviz. Hmeljarji smo pokazali, da vemo kaj so
(Nadaljevanje na drugi strani)

Poročilo o tržni situaciji v Nemčiji

V Münchenu je bila v času od 23. sept. do 6. okt. velika mednarodna pivovarniška razstava, ki je bila zvezana z razstavo nemškega hmelja. Poleg predavanj o izkustvih v pivovarniški industriji je zborovala svetovna zveza pivovarnarjev in zveza pivovariteljev. Dne 6. okt. pa so zborovali v veliki dvorani »Hackenbrau« v Münchenu nemški hmeljarji. Ob tej priliki so jim bile razdeljene nagrade v znesku 15.000 DM, kateri znesek je stavilo delno Bavarsko ministrstvo za kmetijstvo, delno pa zveza pivovarniške industrije na razpolago.

Na samem zborovanju je bilo govora o nemški produkciji in prodaji hmelja ter o vseh perečih problemih, ki se tičejo nemškega hmeljarstva. Ob tej priliki je izjavil zastopnik Bavarskega ministrstva za kmetijstvo, da bo vlada vse storila in po potrebi tudi določila minimalno odkupne cene za hmelj in če bi te padle pod produkcijske stroške, vključno primeren dobiček za hmeljarja. To izjavo so vzeli hmeljarji z velikim aplavzom na znanje. Ob tej priliki je izjavil, da je bila vlada primorana izdati uredbu, ki določa omejitve nasadov. Dovoljena površina za celo Nemčijo znaša 8500 ha. Po sedanjih podatkih je zasajenega 8100 ha hmelja. Izven hmeljarskih okolišev se ne dovoli sajenje hmelja. Brez odobrenja ne sme nikdo saditi hmelja. Ravno tako mora imeti vsakdo za sedanje stanje hmeljišč odobrenje. Kogar bi zasačili, da ima več sadik kot se glasi odobrenje, bo kaznovan. Ob tej priliki je tudi izjavil, da se bo nemarnim hmeljarjem prisilno zmanjšala površina in če se še nato ne bodo poboljšali, sploh odvzelo dovoljenje za sajenje hmelja.

Cene nemškega hmelja po kvaliteti in poreklu se gibljejo med 420 in 500 DM za 50 kg, zadnja cena je za najboljše izbrano blago. Osebno sem se razgovarjal z deželnim svetnikom, predsednikom Združenja hmeljarjev v Nemčiji g. Piechlom, ki mi je ob tej priliki izjavil, da ga zelo veseli, da je spoznal predsednika Hmeljarske zadruga iz Slovenije, o kateri se v svetovnih hmeljarskih krogih veliko govori, posebno o njeni dobri organizaciji ter o njenem solidnem nastopanju na svetovnem trgu. Izjavil je, da kolikor pozna sedanjo organizacijo hmeljarstva v CSR, se njim s te strani ni bati konkurence, pač pa pričakujejo še pri nas precejšnje povečanje nasadov z ozirom na dosedanje rezultate. Izrazil je željo in poleg njega tudi predsednik Združenja pivovarnarjev, da bi si rada ogledala našo zadrugo in njeno organizacijo ter naš hmeljski okoliš. Oba sem povabil na poset in to zaradi tega, ker je predsednik izrazil željo, da bi skupno nastopali za dosego čim višjih hmeljskih cen.

Poleg navedenega sem pregledal polovico hmeljskega okoliša Hallertau in del Hersbrucka. Iz razgovorov s hmeljarji in sodeč po hmeljevini v nasadih, so imeli Nemci

(Nadaljevanje s prve strani)

skupnostne potrebe in pričakujemo sedaj isto uvidevnost tudi z druge strani.

Kar se pa tiče daljnje bodočnosti hmeljarstva sploh in našega posebej pa ne moremo biti nobeni preroki, pač pa nam izkušnje preteklosti narekujejo, da pazljivo motrimo razvoj te tako delikatne panoge kmetijstva in uravnavamo naše ukrepe v skladu z mednarodnimi tržišči, s katerimi moramo biti v stalnih osebnih stikih.

Glavna naša naloga naj bo letos, da spravimo že obstoječe nasade v čim boljše stanje, zraven pa zasajamo nove po zmogljivosti zadrug in poedincev. To smo hoteli povedati v ravnanje prizadetim v korist naše ljudske skupnosti.

res izredno dober in obilen pridelek. Žal sem to prepozno ugotovil. Zato je potrebno za bodoče, da se od junija dalje potuje po potrebi večkrat v vse one države, ki pridejo pri produkciji in prodaji hmelja v poštev. Pripomniti še moram, da so vsi naši kupci pred mojim odhodom v München zahtevali znižanje cen do 2 deviznih dinarjev pri kilogramu. Ko sem ugotovil, da je v Nemčiji čvrsto tržišče, na ceni nismo popustili, ampak smo le-to za 1—2 din pri kilogramu zvišali, zaradi česar bomo prejeli za približno 2 milijona deviznih dinarjev več, kot bi jih sicer. Pri hmelju cene stalno nihajo in bodo verjetno tudi v bodoče, zato je potrebno, da smo stalno osebno v zvezi z vsemi tržišči. Ravno pri hmelju osebni razgovori več pripomorejo k hitri in dobri prodaji kot kilometrske brzozavke in pisma.

Pri ogledu hmeljišč sem poleg že navedenega ugotovil, da se je z žitom posejana površina ponovno zmanjšala v prid deteljišč in umetnih travnikov. Kot že rečeno, je bil pridelek hmelja v Nemčiji obilen, saj je znašal povprečni hektarski donos 1500 kg. Ako računamo povprečno ceno 9 DM za kg, je znašal izkupiček iz enega hektarja 13.500 DM. Za ta denar si pa lahko hmeljar nabavi preko 330 stotov žita. Račun je na ta način za nemškega hmeljarja kaj enostaven, čim manj žita, pač pa tem večjo krmsko bazo za živino, da si pridobi čim več hlevskega gnoja za ustvarjanje humusa v hmeljiščih, brez katerega ni obilnega in kvalitetnega pridelka. Na to pot mora tudi naše slovensko hmeljarstvo čimprej priti, če nočemo, da bomo z našo produkcijo in kvaliteto namesto napredovali, nazadovali. V svetu se bije danes trd boj za kvaliteto in za čim večji hektarski donos. Zato je nujno, da se podvzamejo v našem hmeljarstvu vsi ukrepi, ki bodo omogočili nemoten razvoj hmeljarstva in s tem ogromen prirastek tujih deviz.

V okvirju tradicionalnih oktobrskih proslav v Münchenu je bila odprta velika kmetijska razstava združena z razstavo in prodajo vseh mogočih poljedelskih strojev in traktorjev. Razstava je bila zelo zanimiva in poučna, saj je prikazala ogromen napredek nemškega kmetijstva. Zaradi tega bi bilo potrebno, da si takšne razstave ogledajo naši strokovnjaki, posebno pa vodje Kmetijskih delovnih zadrug, kar bi znatno pripomoglo k dvigu produkcije in mehanizacije v našem kmetijstvu.

Martin Jošt

Kako smo pa letos odrezali

Mnogo je bilo lani spotike ob slabi sušni letini. No, pa hmeljar je kmet, ki vse prenese: sušo, močo in še druge neuime. Prenese jih, ker jih mora prenesti, saj je tako vključen v prirodu in prikovan na svojo zemljo, da ne gleda nazaj, temveč stremi samo naprej, uverjen: če je letos bilo slabo, bo pa leto osorej boljše.

In res smo letos mnogo boljše odrezali kot lani. Pridelek hmelja je bil tako po količini, kot zlasti po kakovosti prav dober. Suša v zadnjih tednih julija in v avgustu ni dala pogojev za dorastlost storžkov, ki so ostali v lahkih legah drobni. Kakor nam pa pričajo kemične analize, je bila njihova notranja vrednost naravnost odlična in smo zasedli z našim »savinjskim goldingom« letos zopet eno prvih mest v tekmi za svetovno prvenstvo. Naše blago se v okviru svetovne konkurence, ki je vsako leto hujša, razmerno dobro prodaja in dosega vrhove cen tudi pri sedanji veliki produkciji hmelja. Svetovni položaj je tak, da je povprečnega blaga v izobilju na tržiščih. Ceno odloča v tem primeru predvsem kakovost. Za to odliko pa je treba marljivih rok in

predvsem hlevskega gnoja, ki daje zemljišču humus, to temeljno osnovo za pridelovanje kakovostnega blaga, saj vpliva humus na aromo in količino ter sestav lupulina. Z ukinitvijo obveznih odkupov živine se bo iz leta v leto stanje živine izboljševalo in bodo hmeljišča stalno založena s hlevskim gnojem. Koder greš po našem hmeljskem okolišu, vidiš že sedaj obilno zagnojene njive, kar se bo na pomlad, ko bo živina čez zimo napravila nove zaloge gnoja, še stopnjevalo. Ugodno decembrsko vreme omogoča obilno presrbo s steljo.

Traktorji za rigolanje novih hmeljišč so v polnem delu in ne bo imel nihče jalovega izgovora, češ nisem mogel zrigolati zemljišča. Ugodno vreme podpira vne-mo naprednih hmeljarjev za izgraditev novih zemljišč. Pa poreče kdo, zakaj bi širili hmeljišča, saj v svetu že trobijo na umik. Mi imamo pravico do svoje površine 2500 ha, kot je bilo to povprečje v zadnjih 30 letih. Če ga bomo lepo kot vsa ta tridesetletja oskrbovali, se nam ni treba bati poraza, saj imamo danes namesto ducatov domačih prekupčevalcev ni stotin tekačev (priložnostnih nakupovalcev), našo enotno Hmeljarsko zadrugo »Hmezad«, ki vestno bdi nad prodajo našega hmelja.

Tudi glede odkupnih cen je nastopilo znatno izboljšanje, kar daje pridelovalcem izdatno podbudo za čim-boljše obdelovanje hmeljskih nasadov.

Eno pa je potrebno: da nam ljudska oblast takoj priskoči na pomoč pri dobavi hmeljev in drugih osnovnih potrebščin. Le tako bo mogel napredni hmeljar vršiti svoje socialistično poslanstvo dobrega dobavitelja deviz za potrebe najširše ljudske skupnosti. Še eno željo imajo vsi hmeljarji. Ljudska oblast naj upošteva naš izreden gospodarski položaj in tako usmeri davčno politiko, da bodo hmeljarji mogli za izkupiček za hmelj ne-le poravnati svoje vsakoletne obveznosti za reprodukcijo, temveč tudi za popravilo sušilnih naprav vključno streh, ki propadajo, so pa od prvobitne važnosti za kakovostno pridelovanje hmelja, ki ne prenese stalnega zamakavanja z razfrlaženih streh.

Osnovni pogoj donosnega hmeljarstva je ta-le: Z velikim vozom notri, potem pa z velikim vozom ven. Pri tem je treba poslušati strokovnjake, ki do dobrega poznajo to tako muhavo kmetijsko panogo, ne pa mimo njih graditi hmeljsko »Utopijo«.

LETOŠNJI PRIDELOVALNI STROŠKI

Pregled pridelovalnih stroškov za 1 ha zemljišča 4500 sadik v letu 1952

En delovni dan za par konj se računa 1000 din, en delovni dan za enega moža 350 din, en delovni dan za ženske 300 din. Nabavna cena za smrekove hmeljevke se je vzela 50 din za komad franko skladišče Hmezad Žalec.

Nastavek:

1. Amortizacija hmeljišča, pril. št. 1	43.283 din
2. 3% obresti, priloga št. 1	12.585 din
3. Vsakoletni pridelovalni stroški, pril. št. 2	169.000 din
4. Vsakoletno obiranje in sušenje, pril. št. 3	82.625 din
5. Popravilo hmeljske sušilnice	12.500 din
6. Odpis stavbne vrednosti sušilnice	5.200 din

Letni stroški skupno za 1 ha hmeljišča 325.193 din

Pri normalnem povprečnem letnem donosu 900 kg na 1 ha znašajo skupni pridelovalni stroški na 1 kg hmelja 362 din.

V navedeni kalkulaciji niso uračunane socialne davke, davki, škode od vremenskih neprilik in drugi nepredvideni izdatki.

Investicijski stroški

za napravo 1 ha hmeljišča (4500 sadik) v Savinjski dolini v letu 1952

Trajanje hmeljišča je preračunano na 10 let.

1. Rigolanje s traktorjem	7.483 din
2. Branjanje, 2 kd. 2 md.	2.700 din
3. Poravnavanje, čiščenje in priprava hmeljišča, 8 md.	2.800 din
4. Merjenje in razkoličenje hmelj., 2 md. 4 žd.	1.900 din
5. Kopanje jam za sajenje, 14 md.	4.900 din
6. Dovažanje komposta, 2 kd. 2 md.	2.700 din
7. Dovažanje hlevskega gnoja, 3 kd. 6 md.	4.100 din
8. Gnojenje z hlev. gnojem in komp., 6 md.	2.100 din
9. Sajenje hmeljskih sadežev, 4500, 12 md.	4.200 din
10. Nabava 300 q hlevskega gnoja, 100	30.000 din
11. Nabava 100 q apna, 500	50.000 din
12. Nabava 4500 komadov sadik, 300	13.000 din
13. Količki za razkoličenje, 50	2.250 din
14. Nabava prekelj za prvoletni nasad, 5	22.500 din

15. Postavljanje prekelj in koničenje, 3,5	15.750 din
16. Nabava 4500 komadov hmeljev, 50	225.000 din
17. Snaženje in okoničenje hmeljev, 3,5	15.750 din
18. Dovoz hmeljev na hmeljišče, 3	13.500 din
19. Trošenje apna in dovoz, 4 kd 10 md.	7.500 din
20. Privezovanje in čiščenje, 14 žd.	4.200 din

Celotna investicija 432.833 din

II. Amortizacija

Za trajanje hmeljišča 10 let	43.283 din
3% obresti od investicijske svote	12.985 din

Vsakoletna amortizacijska svota z obrestmi 56.268 din

Delovna sila in konjska vprega

vsakoletni stroški za obdelavo 1 ha hmeljišča
4500 sadik v letu 1952

1. Odooravanje hmelja, 3 kd. 3 md.	4.050 din
2. Odmetavanje in sežiganje hmeljevine, 6 žd.	1.800 din
3. Odkopavanje hmelja, 22 žd.	6.600 din
4. Obrezovanje hmelja, 11 md.	3.850 din
5. Okoničenje polomljenih hmelj., 1000 kom., 3	3.000 din
6. Nabava dopolnilo 450 kom. hmeljev, 50	22.500 din
7. Čiščenje in okoničenje novih hmeljev, 3,50	1.575 din
8. Dovoz hmeljev, 3.—	1.350 din
9. Postavljanje hmeljev, 15 md.	5.250 din
10. Pobiranje odrezanih sadik in tresk, 6 žd.	1.800 din
11. Prvo kultiviranje, 1,5 kd. 1,5 md.	2.025 din
12. Prvo branjanje, 1 kd. 1 md.	1.350 din
13. Trebljenje in izbiranje trt, 14 žd.	4.200 din
14. Prva napeljava in privezovanje, 14 žd.	4.200 din
15. Gnojenje s hlevskim gnojem, 6 md.	2.100 din
16. Zagrebljanje hlevskega gnoja, 6 žd.	1.800 din
17. Nabava 100 q hlevskega gnoja, 100	10.000 din
18. Nabava 50 q apna, 5	25.000 din
19. Trošenje apna, 4 md.	1.400 din
20. Nabava 16 q umetnega gnoja in trošenje, 10	15.000 din
21. Prvo obsipanje, 1,5 kd. 1,5 md.	2.025 din
22. Olepšanje z motiko in trebljenje, 12 žd.	3.600 din
23. Drugo kultiviranje, 1,5 kd. 1,5 md.	2.025 din
24. Drugo privezovanje, 14 žd.	4.200 din
25. Trebljenje zalistov, tretje privezov. 12 žd.	3.600 din
26. Drugo branjanje, 1 kd. 1 md.	1.350 din

27. Drugo obsipanje, 3 kd. 3 md.	4.050 din
28. Tretje kultiviranje, 1,5 kd. 1,5 md.	2.025 din
29. Trikratno škropljenje, škropivo, dovoz vode, 850 za 1000 sadik	11.475 din
30. Smukanje hmeljev in postavljanje v piramide, 10 md. 6 žd.	5.300 din
31. Rafija za privezovanje, ostrenje lemežev, popr. kultivatorjev, obraba orodja in vozov	10.540 din
Skupni pridel. stroški za 1 leto do obiranja	169.000 din

Obiranje in sušenje hmelja

v letu 1952

1. Podiranje hmeljev, 14 md.	4.900 din
2. Obiranje hmelja 1300 škafov, 35 din	45.500 din
3. Nabava 65 q premoga, 75 din	4.875 din
4. Dovoz premoga	1.350 din
5. Nabava 2 m ³ drv, 1000 din	2.000 din
6. Dovoz in priprava drv	850 din
7. Merjenje in dovoz surovega hmelja	3.500 din
8. Sušenje hmelja, spravl. v sušnico, 20 md.	7.000 din
9. Vilanje in čuvanje hmelja, 8 md.	2.800 din
10. Razsvetljava, žarnice, metle, zavaroval. i. dr.	4.200 din
11. Obnova hmeljskih košev z novo juto	4.800 din
13. Dovoz hmelja v hmeljarno	850 din

Skupni stroški obiranja in sušenja . . . . . 82.625 din

Zgodovina ljubljanskih pivovarn

(Nadaljevanje in konec)

Marija Merkova je umrla za »sušečo vročico« 22. marca 1838 v starosti 47 let. Stanovala je do zadnjega v hiši št. 39 v tedanji Gledališki (sedaj Wolfovi) ulici.

Št. 44. **Ivana Nepomucena Merk** (pivovarka od 21. maja 1835 do 28. septembra 1841.) Leta 1840 je vlada ukazala, da se smejo od 1. maja 1841 dalje rabiti za pivo samo sodi po dve vedri (85 bokalov), eno vedro 42 in pol in pol vedra (21 in en črtet nižjeavstrijskega bokala). Ljubljanski pivovarji so ugovarjali temu odloku, češ da se v Ljubljani največ zahtevajo sodi po 50 in po 70 nižještajerskih bokalov in da sodarji sploh ne bodo mogli izdelovati tako natančnih sodov. Na pritožbo z dne 29. julija 1840 so se podpisali pivovarnarji: Janez Feichter, Terezija Auer, **Nepomucena Merk**, Jožef Perles, Jožef Eržen, Andrej Nenig in Feliks Prager. Vlada pa ni popustila, marveč je le podaljšala rok do 31. oktobra 1841. Pivovarji so morali to vzeti na zanje z lastnoročnimi podpisi 27. julija 1841. Podpisali so se isti, le Anton Gregoranc namesto Pragerja in zraven še Jožef Schwarz.

Nepomucena Merkova je umrla kot 75-letna samica 23. oktobra 1859 v Gledališki ulici št. 38.

22. oktobra istega leta je prosil Nikolaj Merk, »izpučen pivovar in mesar«, da bi se mu dovolilo izvrševanje meščanskega rokodelstva do prihodnje »mestne pravde«, ko se bo potegoval za meščansko pravico. Mestni svet je prošnjo odklonil, in zahteval, naj jasno pove, katero obrt (ali mesarsko ali pivovarsko) misli izvrševati in kje. Merk se naslednji dve leti sploh ni več oglašil, marveč je očividno izvrševal obrt »po šušmarško« — šušmarjev je bil vedno dovolj — ker se je kot križarski podložnik lahko izmikal mestni sodniji. Meščanstvo si je zadobil šele 9. marca 1750 proti pristojbini 26 gld nemške veljave, v kateri znesek je bil všteti tudi prispevek za nabavo gasilskega vedra in puške.

Istega leta je mladi zakonski par kupil od peka Matije Kompana sosednjo hišo, ki je bila prej last nevesti-

nega očeta. Da sta plačala Kompana, sta se Merk in žena Rozalija morala zadolžiti. V zakonu sta imela štiri otroke, tri dečke in eno deklico. Mati Rozalija je umrla jako mlada, komaj v 28. letu, dne 3. februarja 1753. Sedem mesecev po ženini smrti je Merk ponovno stopil pred oltar, sedaj s tridesetletno Marijo Anastazijo — navadno pa imenovano Marija Terezija — hčerjo Filipa Jakoba Hima. Z njo je imel vsaj pet otrok, tri ženske in dva moška. Druga žena mu je umrla čez 14 let (26. aprila 1767), stara 44 let. Hči Terezija se je 12. februarja 1781 poročila v kapeli sv. Janeza na Selu pri Ljubljani s tovarnarjem sukna Jožetom Jurijem Desselbrunnerjem. Sam Merk pa se je dve in pol leti po smrti druge soproge 2. oktobra 1769 v tretjič oženil. Vzel je 56-letno Elizabeto, vdovo po Ignaciju Stroblu. Ta zakon je ostal seveda brez otrok. Elizabeta je samo za dva meseca preživela moža. Staro 65 let jo je 13. maja 1778 zadela kap. Pokopali so jo v tedanji frančiškanski cerkvi, ki je stala na današnjem Vodnikovem trgu.

Merkovo gospodarstvo. V začetku je bila pivovarna v današnji Wolfovi ulici skromno podjetje. Sodeč po pivovarskem davku, je bila 1756. leta najmanjša v Ljubljani, saj je Merk plačeval devetkrat manj kakor n. pr. dr. Mihelič za Obrezovo pivovarno v današnji Vegovi ulici št. 8. Kmalu pa si je opomogel in že 1762 stopil na drugo mesto, takoj za Miheličem. Ta položaj je ohranil tudi naslednje desetletje. **Pivovarno, ki je prvotno spadala pod komendi služno hišo (prva št. 55, nato 38), je premestil v pritlikino sosednje, mestnemu sodstvu podvržene hiše (prva hišna št. 54, nato 39).**

V svoji hiši je imel Merk tudi gostilno in ostajališče. 8. novembra 1764 je zaprosil magistrat, da bi mu izposloval pri višji oblasti dovoljenje za izdelovanje »augsburskih klobas«, ki jih tukajšnji mesarji itak ne znajo delati. To bi povzdignilo njegovo skromno gospodarstvo in bi bilo prav za voznike, ki ostajajo pri njem, in za goste«. Magistrat pa je prošnjo odklonil.

5. novembra 1768 so gostilničarji Matija Medič, Nikolaj Merk in Jože Leb, poznejši pivovar na Lepem potu (sedanja Rimska cesta), zaprosili mestni svet, naj prepove »razpaseno in občinstvu škodljivo prekupovanje, zlasti za skladišče ovsu pri oficiantu deželnih stanov Andreju Jelovškemu«. Magistrat je prosilce napotil na višjo oblast.

Zadnja leta svojega življenja je bil Nikolaj Merk tudi prvi med štirimi »črtnimi mojstri« za Gradišče in Kapucinsko predmestje. Nekaj mesecev pred smrtjo je kupil od Jožefa Bajžlja patidenčno njivo tik Blatne vasi (sedanje Kolodvorske ulice). Oporoko je napravil 9. oktobra 1777, umrl pa 11. marca naslednjega leta. Kraj njegovega zadnjega počitka ni označen.

SEZITE PO UMETNIH GNOJILIH

Umetna gnojila za hmeljarje že prihajajo na Kmetijske zadruge. Vendar se te branijo prevzemati gnojila, češ da jih hmeljarji nočejo prevzeti.

Opozarjamo hmeljarje, da si že sedaj nabavijo umetna gnojila za hmeljske nasade, ker jih pozneje ne bodo mogli več dobiti ali pa bodo dražja, v kolikor bi se stroški povišali zaradi njih prevoza v skladišče Žalec.

POZOR!

Preden podpišeš traktoristu delovni list, ga prečitaj, če je delovni čas v redu!